

Nicktuna

Invid en gropkeramisk boplats

Arkeologisk utredning

Tortuna 274:1
Nicktuna 4:2 och 4:3, samt Tortuna-Sörby 1:71
Tortuna socken
Västerås stad
Västmanlands län
Västmanland

Jenny Holm

Nicktuna

Invid en gropkeramisk boplats

Arkeologisk utredning

Tortuna 274:1
Nicktuna 4:2 och 4:3, samt Tortuna-Sörby 1:71
Tortuna socken
Västerås stad
Västmanlands län
Västmanland

Jenny Holm

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 57 20
E-post: info@kmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2015

Omslagsfoto: Den centrala delen av den gropkeramiska boplatsen Tortuna 274:1 förefaller ha legat under huset som byggdes ut från sommarstuga till permanentboende på 1990-talet. Foto från väster, Jenny Holm.

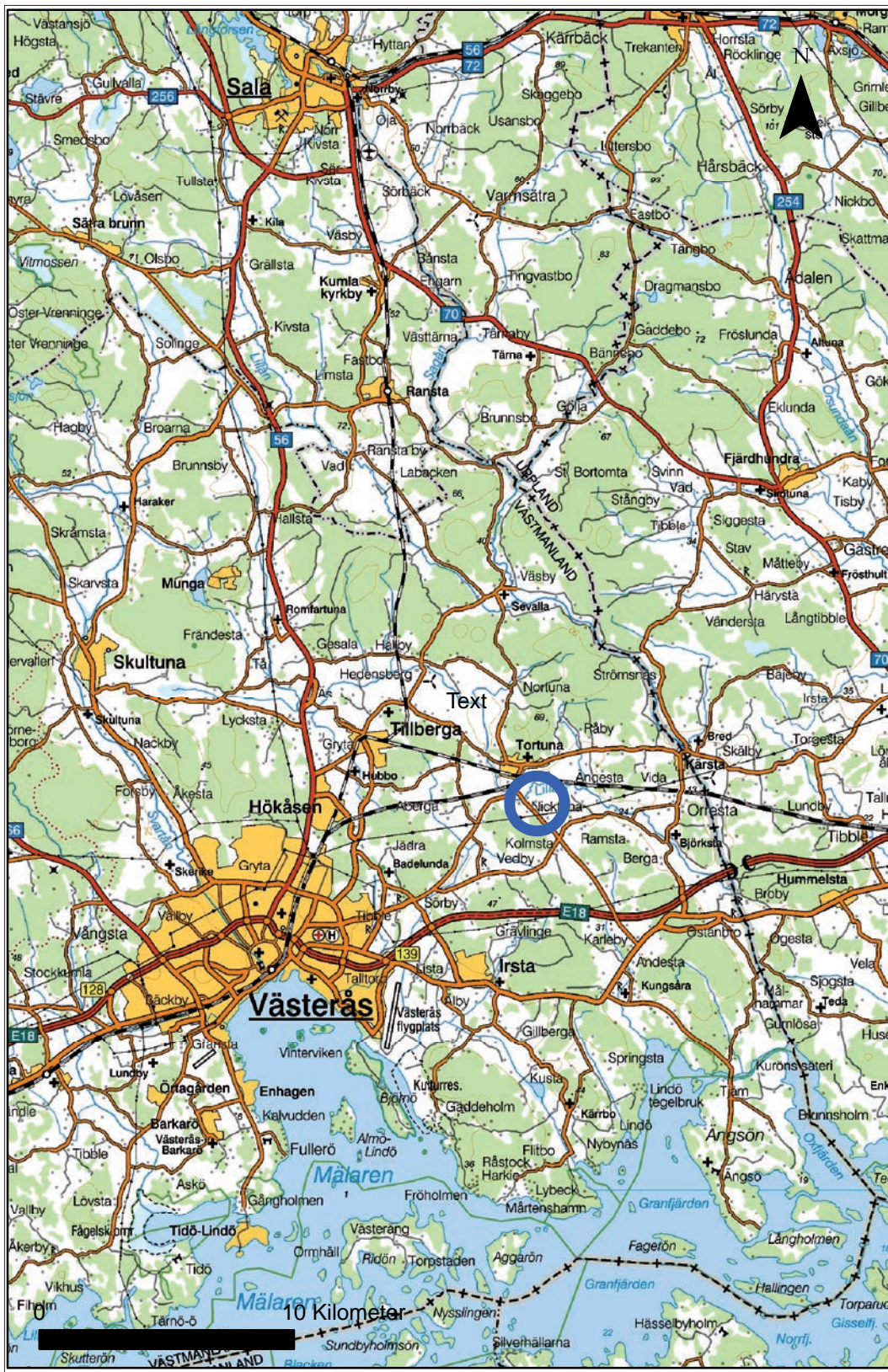
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-494-8

Tryck: Just Nu, Västerås 2015.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning.....	6
Utredningsområdet.....	7
Metod och genomförande.....	9
Undersökningens resultat	10
Utvärdering	13
Referenser.....	14
Kart- och arkivmaterial.....	14
Litteratur	14
Administrativa uppgifter	15
Bilagor.....	16
Bilaga 1. Beskrivning av husgrunder - övrig kulturhistorisk lämning.....	16
Bilaga 2. Planer.....	17
Bilaga 3. Schakttabell.....	21
Bilaga 4. Fyndtabell, samt fyndbilder	22

Figur 1. Utdrag ur digitala Översiktskartan. Platsen för utredningen är markerad med en blå ring. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Då det fanns oklarheter kring utbredningen av boplatsen Tortuna 274:1 har Stiftelsen Kulturmiljövård på länsstyrelsens uppdrag gjort en arkeologisk utredning för att kontrollera om fornlämning förekom inom angivna områden. Utredningen omfattade två delar, en större i nordvästra delen av det impediment som boplatsen ligger på, och en mindre i dess södra del. Inom den mindre, södra, ytan framkom boplatsslämningar i form av kulturlager med fynd av keramik och bearbetad kvarts. Dessa lämningar ligger inom den i fornminnesregistret angivna avgränsningen för boplatsen och påverkar inte bedömningen av boplatsens utbredning. Inom den större ytan i nordväst iaktogs inga förhistoriska lämningar men däremot bebyggelse lämningar i form av husgrunder vilka klassificeras som övrig kulturhistorisk lämning. Boplatsen Tortuna 274:1 berör inte fastigheterna Nicktuna 4:2 och 4:3, men har fastställts inom fastigheten Tortuna-Sörby 1:71.

I östra Mellansverige fanns två olika grupper under den mellersta delen av den yngre stenåldern. Perioden, som också kallas mellan-neolitikum, inföll cirka 3300–2350 f Kr. Den ena gruppen kallas den gropkeramiska kulturen på grund av att det på boplatserna ofta finns stora mängder keramikskärvor, som är dekorerade med små gropar som tryckts in i leran. Fynden på boplatserna visar att man ägnade sig åt fiske och jakt på säl. Den andra gruppen kallas stridsyxekulturen efter en speciell typ av stenyxa, som ofta hittas i gravar från den här tiden. De ägnade sig också åt jakt och fiske, men även jordbruk. Mot slutet av den mellan-neolitiska perioden började de båda grupperna smälta samman.

Boplatsen på höjden i Nicktuna är cirka 5000 år gammal. Den låg då på en skärgårdsö i havet eftersom havet gick cirka 30 meter högre upp än idag. Här fanns troligen en fångststation som användes främst för säljakt vissa tider på året. Skärvor av den karaktäristiska gropkeramiken har tidigare hittats. Keramiken som påträffades vid undersökningen var mer anonym och en av skärvorna kan möjligen tillhöra stridsyxekulturen. Kvartsen som ligger kvar på boplatsen är en restprodukt från redskapstillverkningen. Kvartsen användes som eggverktyg, knivar, skrapor för skinnberedning, pilspetsar med mera. Dessutom hittades ett ben som inte kunde bestämmas närmre än att det var från ett större däggdjur.

Figur 2. Här i sydvästslutningen framför bostadshuset finns bevarade kulturlager med bland annat förhistorisk keramik och bearbetad kvarts. Foto från sydväst, Jenny Holm.

Inledning

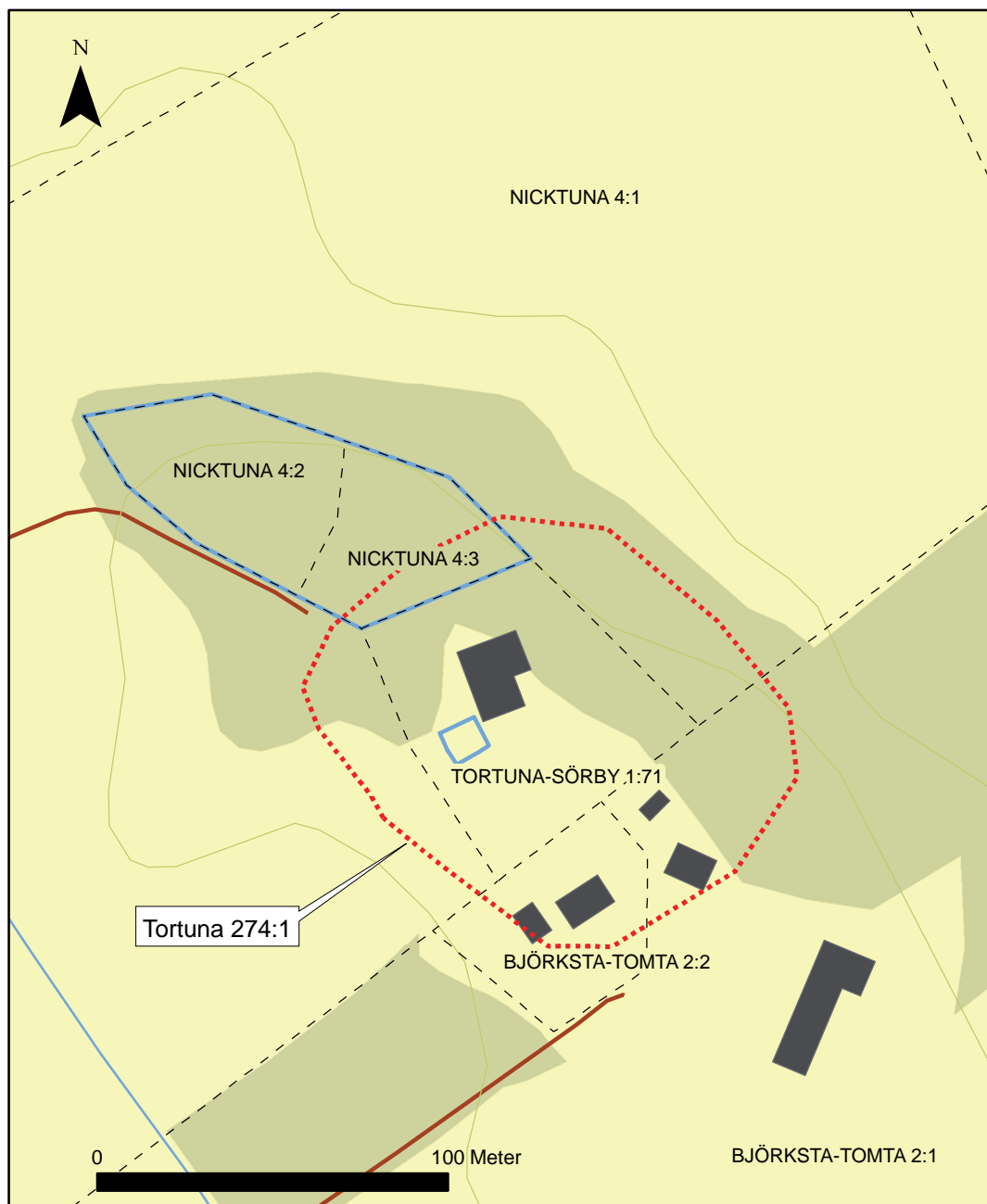
En arkeologisk utredning har initierats av länsstyrelsen i Västmanlands län då oklarheter angående utbredningen av fornlämning Tortuna 274:1, en gropkeramisk boplats, förelåg. Frågan aktualiserades av att redan avstyckade tomter skulle bebyggas, och att en mindre yta inom en redan bebyggd tomt planerades att tas i anspråk för anläggande av en pool. Utredningens syfte var att fastställa om fornlämning fanns inom utredningsområdet.

Figur 3. Utdrag ur digitala fastighetskartan med utredningsområdet markerat med blå begränsningslinje och aktuella fornlämningar i rött. Skala 1:20 000.

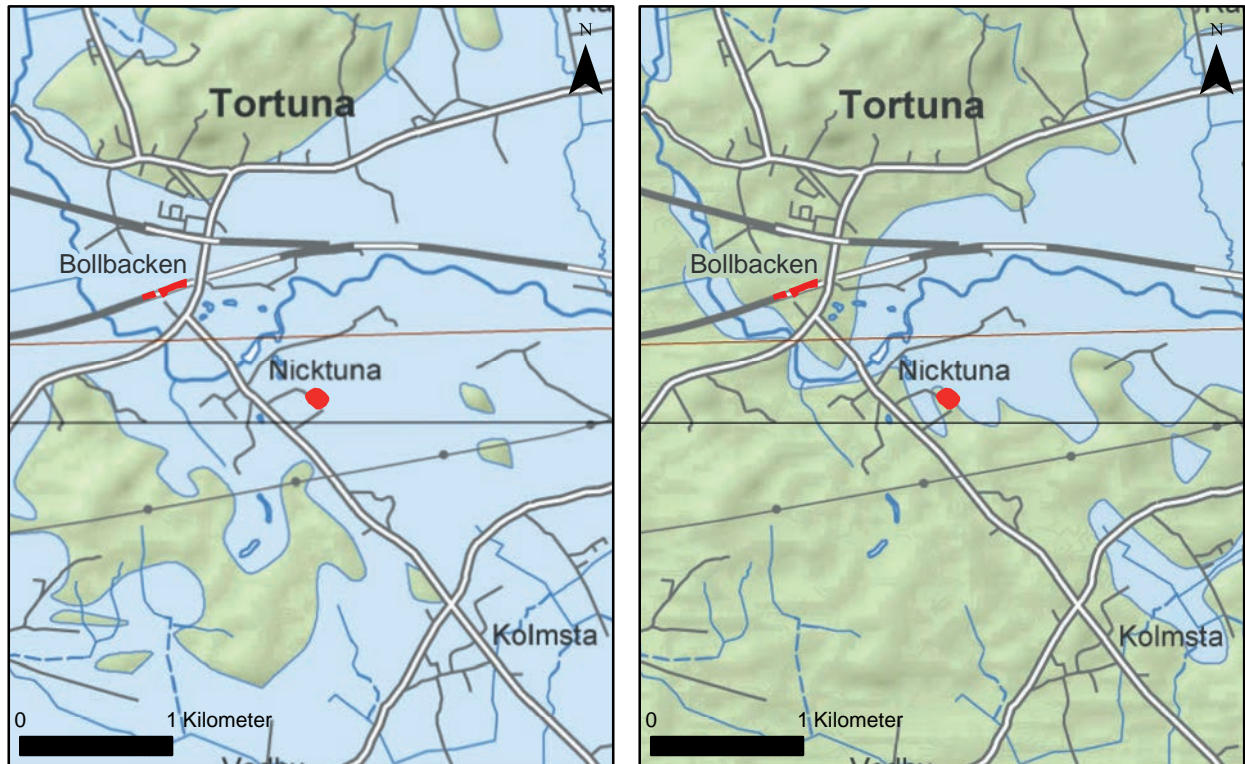
Utredningsområdet

Fornlämningen Tortuna 274:1 ligger på ett större impediment som sträcker sig i nordväst-sydöstlig riktning. Den nordöstra sidan av impedimentet är brant och bitvis storblockig, medan den sydvästra sidan är mer försiktigt sluttande. Uppstickande hållar finns på krönet kring bostadshuset på fastigheten Tortuna-Sörby 1:17. Markunderlaget består därutöver av moig till lerig morän. Enligt Sveriges geologiska undersöknings, SGU, jordartskarta omges hela impedimentet av lera, idag brukad som åkermark. Vegetationen inom utredningsområdet består huvudsakligen av lövskog som domineras av hasselstrutar, inom tidigare tomtmark finns till stor del täta syrensnår. Markvegetationen består av gräs och liljekonvalj, i öppnare delar gräs och örter.

Figur 4. Utdrag ur digitala fastighetskartan med berörda fastigheter och boplatsen Tortuna 274:1, samt med utredningsområdet markerat med blå begränsningslinje. Skala 1:2000.

Impedimentets lägre delar ligger 25 meter över dagens havsytta och krönet bör nå upp omkring 30 meter över havet. Detta kan jämföras med att Bollbackenboplatsen, Tortuna 258:1, belägen 1 kilometer nordväst om Nicktuna, ligger mellan 32 och 34,50 meter över havet. De kartor som SGU presenterar för förhållandet mellan land och hav vid olika tidpunkter under förhistorien visar öppet vatten på platsen för Nicktunahöjden för cirka 5000 år sedan och en udde för cirka 4000 år sedan, två tidpunkter under mellersta delen av yngre stenålder. En situation som motsvarar fyndmaterialet från boplatsen ligger mellan dessa scenarier. Sannolikt har man bott på en mycket liten ö.

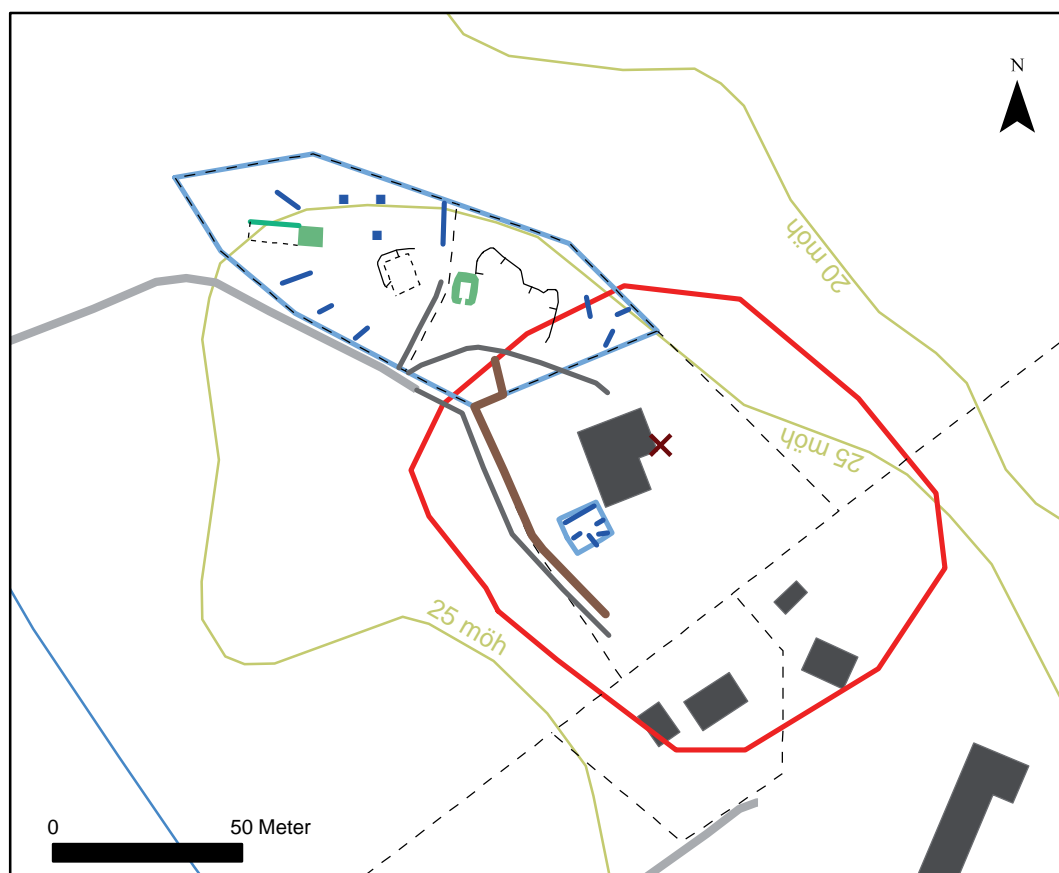

Figur 5. Läget för boplatsen Tortuna 274:1 i en dåtida skärgård, till vänster för 5000 år sedan, och till höger för 4000 år sedan (kartunderlag från SGU).

I området runt Nicktuna finns ett flertal gravar, stensättningar och gravfält, samt hällristningar/skålgropar. Av betydelse i förhållande till bopatsen vid Nicktuna är, förutom Bollbackenboplatsen, fyndplatser för en flintdolk, Tortuna 212:1 och en skafthålsyxa, Björksta 364:1, samt ett flertal stenåldersföremål, Tortuna 220:1, som samlats in på Väst Åbys mark (se figur 3).

Metod och genomförande

Utredningens huvuddel utfördes under två dagar i juni år 2015 och kompletterades med en mindre yta i november samma år. Sökschakt grävdes med grävmaskin där så var möjligt och kompletterades, där vegetationen var för tät för att grävmaskinen skulle komma fram, med handgrävda provgropar. Den branta nordöstslutningen gjorde också att sökschakt inte kunde läggas ut helt enligt planen. Marken i schakt och provgropar undersöktes för hand och en mindre volym kom att torrsällas i handsäll med 3 millimetres maskstorlek. Sällningen försvärades av att markunderlaget till stora delar bestod av finkorniga jordarter som mjåla och ler, varför endast jord från de högre belägna delarna av utredningsområdet, där jordarten var något grövre, kunde sällas. Några liter kulturlager togs in och vattensällades inne. Stratigrafi och andra iakttagelser i schakten beskrevs i text. Schakt, provrutor och de synliga yngre lämningar som fanns i utredningsområdet mättes in med GPS och fotograferades.

Figur 6. Översiktsplan över utredningsområdet med sökschakt, samt iakttagna lämningar och markningrepp. Boplatsen Tortuna 274:1 är markerad enligt den begränsning som var registrerad i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister före utredningen. Skala 1:2000.

Kartan återkommer i större skala i bilaga 2.

Teckenförklaring

- Utredningsområde
- Tortuna 274:1
- × Fyndplats
- Schakt
- Provruta
- Husgrund
- Plats för stenmur
- Väg
- Urschaktat

Undersökningens resultat

Boplatsen Tortuna 274:1 anmäldes till fornminnesregistret 1995 av Magnus Artursson, Arkeologikonsult AB, som då gjorde undersökningar av den gropkeramiska boplatsen Bollbacken belägen 1 kilometer nordost om Nicktuna. Man hade då hittat keramikskärvor, gropkeramik av typ Fagervik III-IV, i samband med att en sommarstuga byggdes ut till permanentboende. Skärvorna visades upp för arkeologerna på Bollbacken och när dessa besiktigade platsen hittade man också slagen kvarts. Den avgränsning av boplatsen som anges i fornminnesregistret har sannolikt satts på grund av topografin.

Lars Thorell i Surahammar, som tidigare ägt fastigheten och som var med när boplatsen hittades, berättade på plats om fyndomständigheterna och om olika markarbeten som i sen tid berört utredningsområdet.

Keramikskärvorna som ursprungligen avslöjade boplatsen hittades i trädgårdslandet öster om det nya bostadshuset. Jorden i trädgårdslandet låg då inte i ursprungligt läge utan hade östs upp på bergknallen med grävmaskin från en lägre yta där husets östra del skulle byggas. Markytan där hade därmed sänkts närmare en meter. Den nuvarande ägaren till fastigheten har senare hittat en större bit flinta i trädgårdslandet.

Figur 7. Lars Thorell visar på trädgårdslandet där keramiken hittades. Bredvid honom mäter Christian Gatti in platsen. Foto från sydöst, Jenny Holm.

Figur 8. Härifrån kom jorden som nu ligger i trädgårdslandet. Den streckade linjen markerar ungefär hur högt upp den tidigare markytan låg. Foto från sydöst, Jenny Holm.

Fig 9. Flinta som hittats i trädgårdslandet. Det är en bit av en rundad nodul med kerustan kvar. Alltså ett råmaterial så som det såg ut då flintan låg inbäddad i kerita i berggrunden. Foto Jenny Holm.

Den sommarstuga som byggdes på platsen under sent 1950-tal utgjordes av en mangelbod som flyttats från Västerås och som stod på plintar. Sommarstugan är påbyggd minst en gång innan den senaste, större, utbyggnaden på 1990-talet. I samband med bygget borrades för brunn öster om huset, nära den plats varifrån jorden med fynden kom. Borrningen misslyckades och ett nytt brunnshål fick borraras, och i samband med det gjordes en yta nordöst om bostadshuset iordning för borrhögretaget. Den ytan är idag en tydlig, plan terrass om drygt 5×5 meter. Samma yta figurerar i bygglovshandlingar från år 2007 som tilltänt plats för ett garage. Detta kom dock aldrig att byggas.

En stenmur som löpt i nordväst-sydöstlig riktning, längs nederkanten av sluttningen sydväst om bostadshuset, har tagits bort och grävts ner under det som idag är en brukningsväg strax intill och parallellt med murens sträckning. På liknande sätt har stenarna från en grund efter ett äldre bostadshus på nordvästra delen av impedimentet tagits bort och lagts som fyllning i en vägbank. Kvar i området finns en jordkällargrund, öster om nyss nämnda plats för husgrund, och en ladugårdsgrund, i västra änden av impedimentet.

Bebyggelse som motsvarar de husgrunder som syns i terrängen återfinns på den häradsekonomiska kartan från år 1859-63, men saknas på den yngre ekonomiska kartan från år 1961 och i de äldre kartorna för Nicktuna by från år 1718, 1773 och 1855. Husgrunderna är därmed att betrakta som så kallad övrig kulturhistorisk lämning, och inte som fornlämning.

Figur 10. Ett hörn av den ladugårdsgrund som finns i utredningsområdets nordvästra del. Foto från öster, Jenny Holm.

Figur 11. Källargrunden mitt i utredningsområdet, öster om platsen för bostadshuset. Foto från sydväst, Jenny Holm.

Figur 12. Här i sydvästsuttningen, ner från den platå där bostadshuset på Tortuna-Sörby 1:71 står, fanns ett mörkt kulturlager med keramik, slagen kvarts och bränt ben. Foto från sydöst, Jenny Holm.

Vid utredningens sökschaktsgrävning gjordes iakttagelser som dels direkt berör boplatsen Tortuna 274:1, dels berör de sentida lämningarna nordväst om boplatsen.

Inom den större delen av utredningsområdet i nordväst, på tomterna Nicktuna 4:2 och 4:3, fanns norr om ladugårdsgrunden och platsen för den borttagna husgrunden, rikligt med fynd som knöt an till bebyggelsen: taktegel, spikar, glas och porslin (hushållsgods/fajans). Jorden där dessa föremål påträffades var brun till mörkbrun med en något diffus övergång mot underliggande gråare jordart. I den östligaste hörnan av tomten Nicktuna 4:3, närmast boplatsen Tortuna 274:1, fanns ett par sotiga fläckar som initialt antogs kunna ha samband med boplatsen. Då fläckarna var ytliga och kol- och askrester från någon eldstad frekvent hade dumpats i denna del av impedimentet avfärdades färgningarna som sentida.

I den mindre delen av utredningsområdet, sydväst om befintligt bostadshus på tomten Tortuna-Sörby 1:71, påträffades ett svartbrunt till gråbrunt kulturlager med förhistorisk keramik, bearbetad kvarts och även ett bränt ben. Kulturlagret var tydligast i släntens övre, östra del där det iaktogs i tre av sökschakten. Fynd av keramik noterades i ett av schakten och då bara i nordöst där kulturlagret var svartbrunt till mörkbrunt, medan kvarts förekom i flera schakt och betydligt längre ned i sluttningen åt sydväst.

Keramikerna är ganska anonyma till sin karaktär. Samtliga skärvor är av fast gods. Skärvorna är spjälkade och endast två skärvor har bevarat yta kvar. Dessa två skärvor är av olika karaktär, där den ena har gräsavstruken och rödaktig oxiderad yta, medan den andra har en jämn men något matt yta som också är mörkare. Samtliga skärvor är bergartsmagrade. Fredrik Hallgren bedömer att de kan vara mellanneolitisk keramik, där den gräsavstrukna skärvan har paralleller på stridsyxkulturens boplatser. Stridsyxkulturen är samtida med den gropkeramiska kulturen och ett litet inslag av stridsyxkeramik på en gropkeramiska boplatser är inte ovanligt.

Material	Antal	Vikt i gram
Kvarts	20	310
Keramik	5	11
Bränd lera	1	0,5
Ben	1	0,6

Figur 13. Tabell över tillvaratagna fynd.

Kvartsen representerar olika steg i reduktionsprocessen, med hela och fragmenterade avslag, en kärnrest och ett enstaka splitter. Avslagen är genomgående stora och bipolär metod förefaller dominerande. Redskap av kvarts saknar ofta tydliga morfologiska kännetecken och kan kräva analys under mikroskop för att identifieras. Kvartsfynden från Nicktuna utgör inget undantag. Kvartsen ser i första hand ut som restprodukter från redskapstillverkningen och är troligen till största delen just detta, men anonyma avslagsfragment kan ha använts.

Det enda benet har preliminärt bestämts av Anne Naumanen. Hon kommer fram till att benet är hårt bränt och att det därigenom har krympt något. Det är en mellandel (diaphys) av ett rörben (typ tibia, fibula, radius) och det tillhör ett däggdjur (inkl. människa). Benet har tyvärr inte tillräckligt många karaktäristika, för att närmare artbestämmas. Nära brottytan i den smalare delen finns ett eventuellt snittspår, det är dock för ottydligt för att vara riktigt säkert.

Figur 14. Schakt 15, där de flesta fynden av kvarts och keramik hittades. Sett från östnordöst. Foto Jenny Holm.

Utvärdering

Det har vid utredningen konstaterats att en stenåldersboplats finns, sydväst om befintligt bostadshus på fastigheten Tortuna-Sörby 1:71, inom den tidigare angivna ytan för Tortuna 274:1.

Inom övriga delar av utredningsområdet, fastigheterna Nicktuna 4:2 och 4:3, förekommer lämningar från sent 1800-tal men inga spår av boplatslämningar av äldre karaktär.

Utredningens syfte, att fastställa om fornlämning fanns inom utredningsområdet, har därmed uppnåtts. Resultatet säger däremot inget om förhållandena utanför de nu utredda ytorna, bland annat hur långt åt söder och sydöst boplatsen faktiskt fortsätter.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Lantmäteristyrelsens arkiv

Nicktuna, geometrisk avmätning	1718	Akt: T63-15:1
Nicktuna, storskifte	1773	Akt. T63-15:3
Nicktuna, laga skifte	1855	Akt. T63-15:5

Rikets allmänna kartarkiv

Häradekonomiska kartan, bladet Bred	1859-63	Rak-id: J112-83-23b
Ekonomiska kartan, 11H 3a, Tortuna	1961	Rak-id: 133-11h3a62

<http://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/>

Övrigt

Riksantikvarieämbetets fornminnesregister, FMIS. www.raa.se

Strandnivåkartor och jordartskarta från Sveriges geologiska undersökning. www.sgu.se/kartgeneratorn

Litteratur

Artursson, M., red. 1997. *Bollbacken, en sen gropkeramisk boplats och ett gravfält från äldre järnålder*. Raä 258, Tortuna sn, Västmanland. Tryckta rapporter från Arkeologikonsult AB, nr 16. Slutundersökningsrapport.

Administrativa uppgifter

Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:	KM15053
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-1989-15
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Landskap:	Västmanland
Län:	Västmanlands län
Kommun:	Västerås stad
Socken:	Tortuna socken
Fastighet:	Nicktuna 4:2 och 4:3, samt Tortuna-Sörby 1:71
Fornlämning:	Tortuna 274:1
Bladbeteckning fastighetskartan:	66F1JN Tillberga
Koordinater:	X 6 615 150, Y 597 850
Höjd över havet:	25–30 m.ö.h.
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Undersökningsperiod:	24–25 juni och 18 november år 2015
Undersökt yta:	4 560 m ² , 64 löpmeter schakt
Koordinatsystem:	Sweref99 TM
Höjdsystem:	-
Inmätningmetod:	GPS
Dokumentationshandlingar:	Inga dokumentationshandlingar utöver rapporten arkiveras.
Fynd:	Fynden F1-12 förvaras på KM i väntan på beslut om fyndfördelning.

Bilagor

Bilaga 1. Beskrivning av husgrunder

Bilaga 2. Planer.

Bilaga 3. Schakttabell.

Bilaga 4. Fyndtabell, samt fyndbilder.

Bilaga 1. Beskrivning av husgrunder - övrig kulturhistorisk lämning

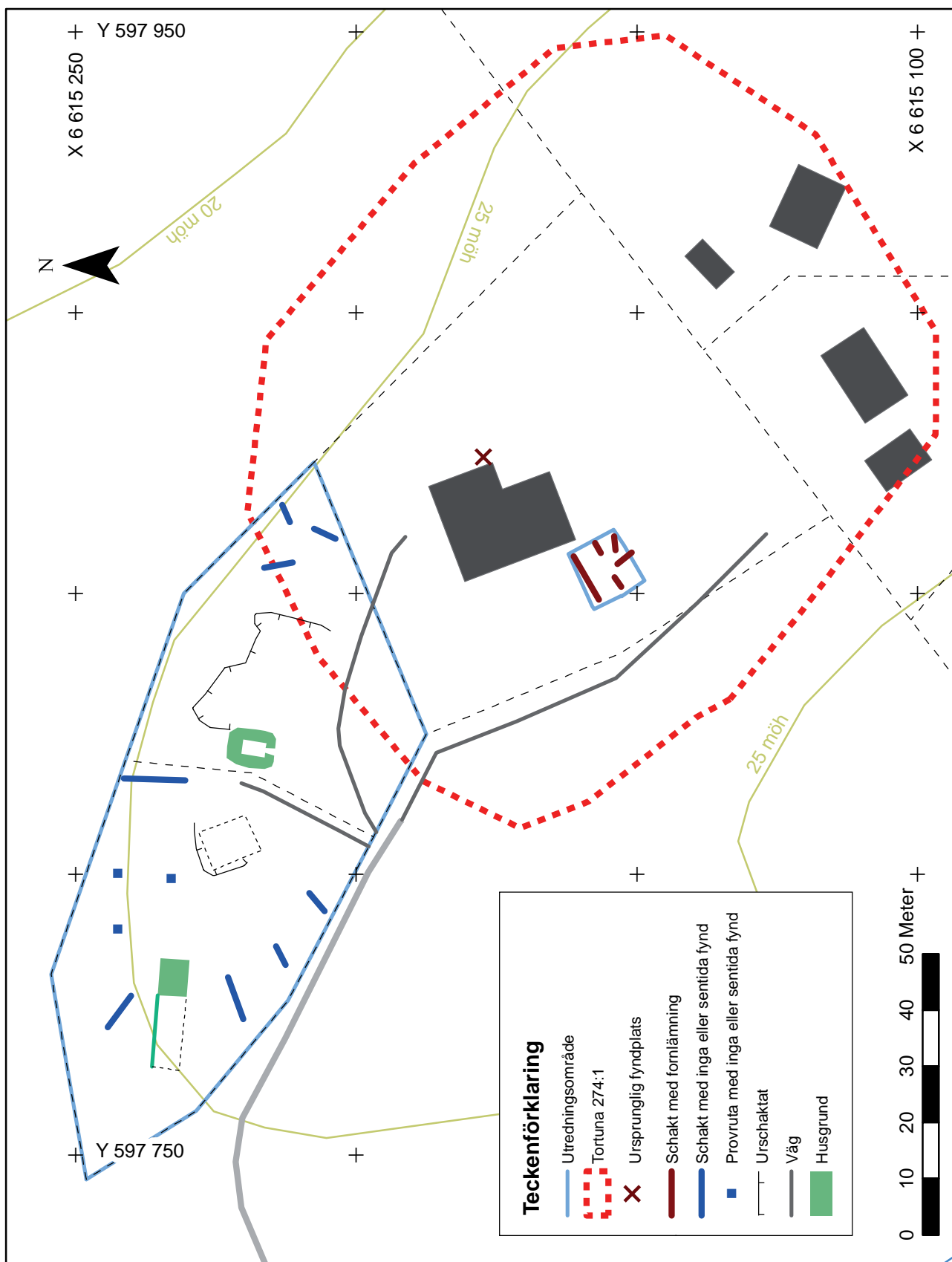
Jordkällargrund

En 9×7 meter stor, N-S, och 1,6 meter hög jordkällargrund, med ett 4×2,2 meter stort och 1,3 meter djupt inre rum med ingången i söder. I dörröppningen ligger ett nerrasat dörröverstycke, en 1,2×0,9×0,2 meter stor sten. Källaren är kallmurad av huggna, 0,2–1,0 meter, stora stenar.

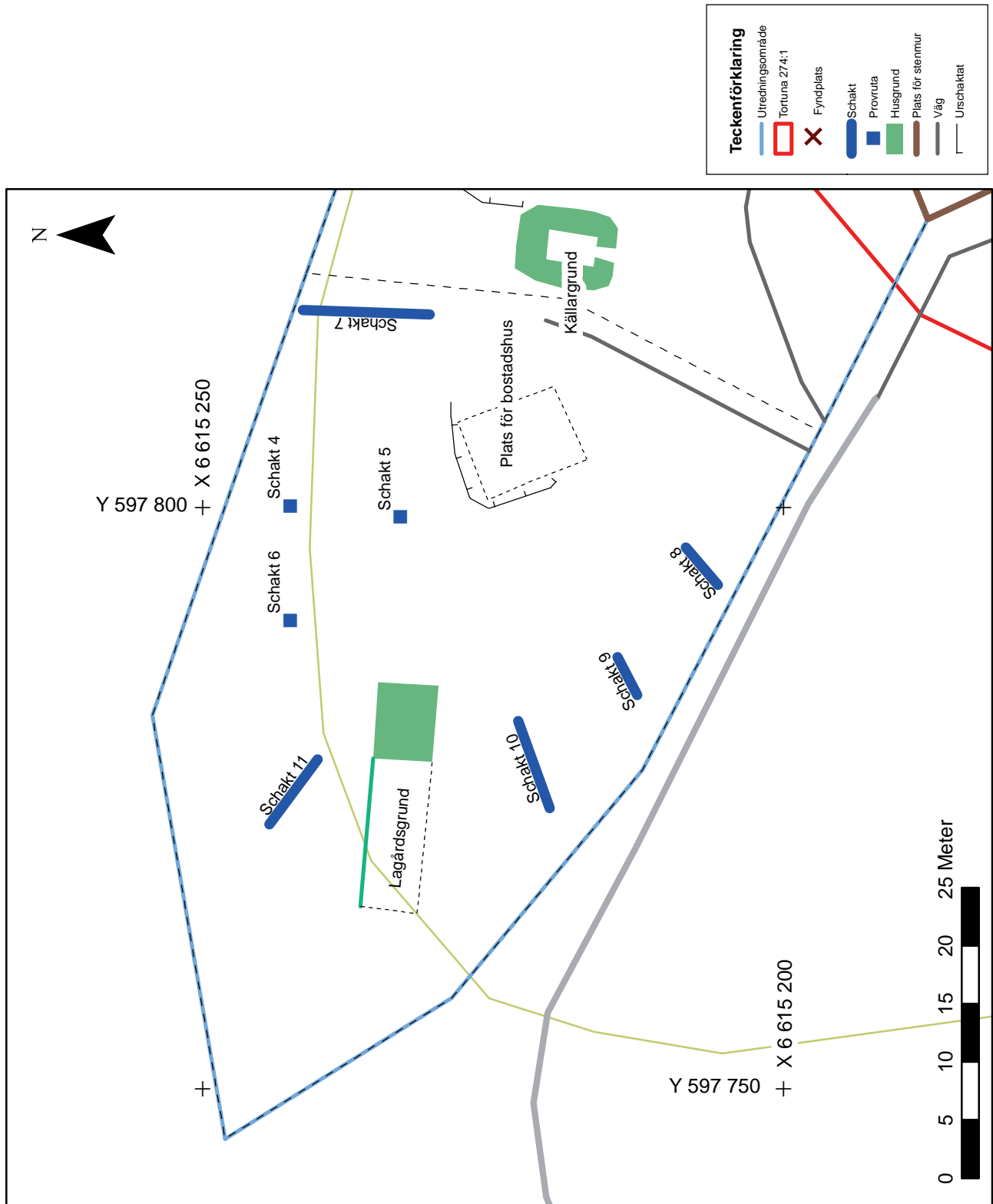
Husgrund

Östra delen utgörs av en 6,5×5 meter stor (Ö-V) husgrund som åt norr är 0,8–1,1 meter hög men i söder bara 0,1 meter hög. Grunden är uppbyggd av 0,3–1,0 meter stora huggna stenar som delvis är mossklädda. Norra långsidan fortsätter 16 meter västerut, först 5 meter med den släta utsidan åt norr, så en 1 meter bred öppning och därefter 10 meter där den släta utsidan vetter åt söder. Motsvarande vägg saknas i förlängningen av södra långsidan. På flera ställen finns järnkrampor/bultar i stenarna, både runda och firsidiga.

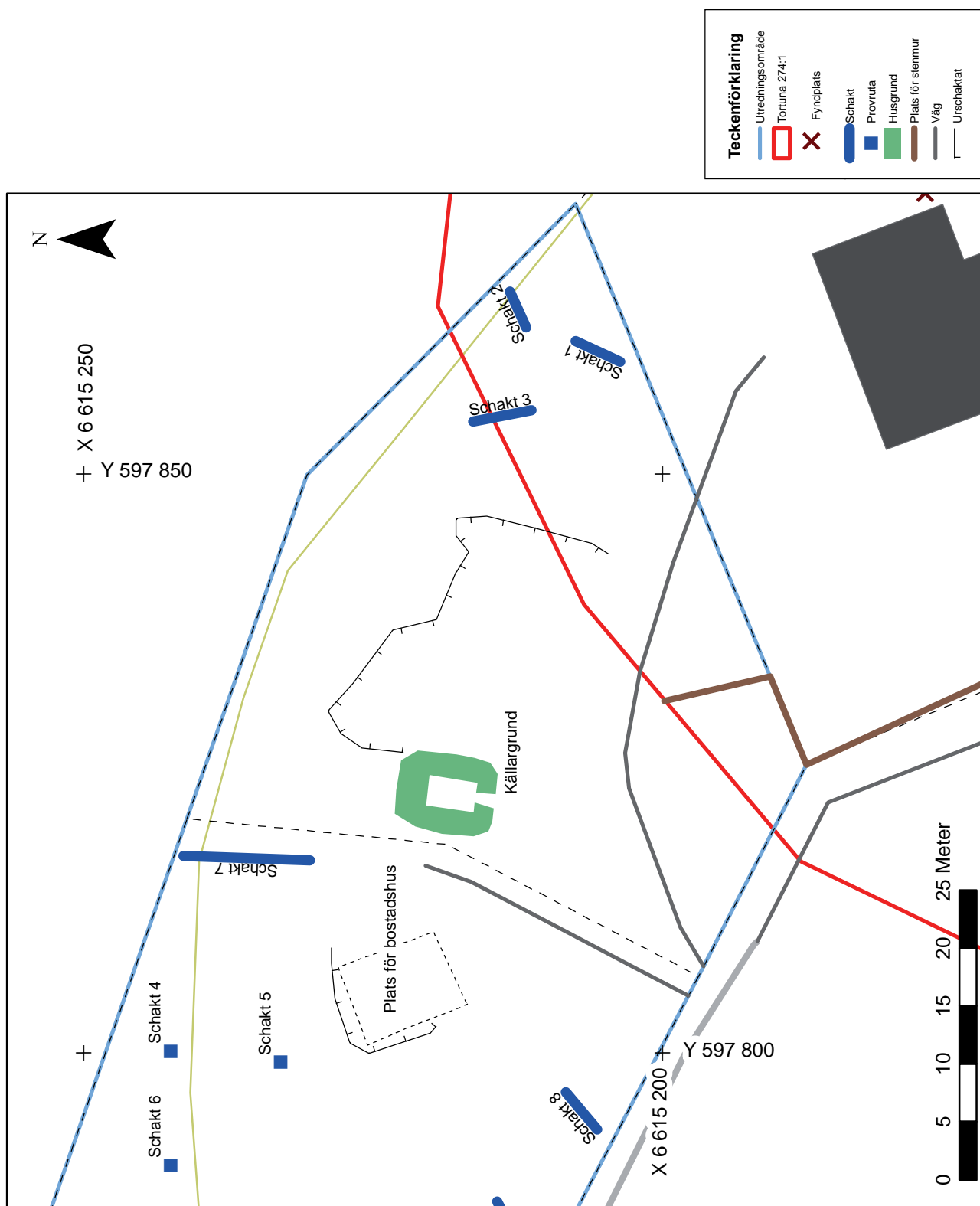
Bilaga 2. Planer

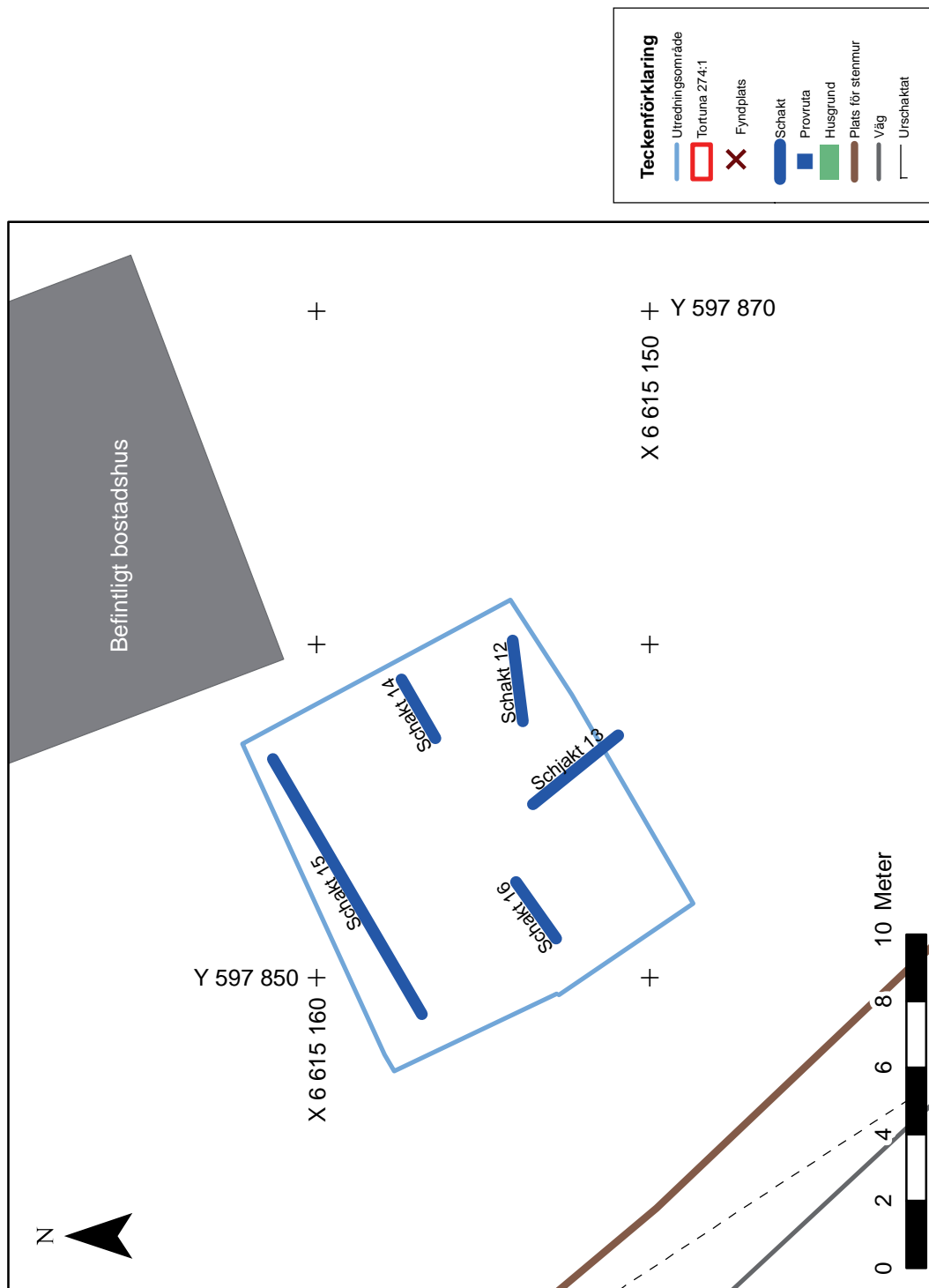
Figur 15. Översiktsplan. Skala 1:1000.

Figur 16. Schaktplan 1, nordvästra delen av utredningsområdet. Skala 1:500

Figur 17. Schaktplan 2, mellersta delen av utredningsområdet. Skala 1:500.

Figur 18. Schaktplan 3. Sydöstra delen av utredningsområdet. Skala 1:200.

Bilaga 3. Schakttabell

Schakt	Storlek i meter (längdxbreddxdjup)	Riktning	Stratigrafi	Övrigt
1	4x1,3-2,2x0,3	NO-SV	Skogsmylla 0,2-0,25 meter, som diffust övergår i underliggande gulbeige moig morän.	En oregelbunden sotig fläck, 0,5 meter stor, med kolstänk i ytan.
2	3x1,3x0,3	NO-SV	Skogsmylla 0,2-0,25 meter, följt av brunbeige moig morän.	En oregelbunden sotig fläck, 0,6x0,4 meter stor, uppträdde ytligt i myllan.
3	5x1,3x0,2-0,4	N-S	Skogsmylla 0,2-0,3 meter följt av moig mjällig morän.	
4	0,5x0,5x0,45	-	Brun mylla 0,18 meter, följt av svartbrun mylla 0,2 meter, och därunder grå mjällig morän.	
5	0,5x0,5x0,35	-	Brun mylla 0,3 meter, följt av grå mjällig morän.	Mycket taktegel i myllan.
6	0,7x0,6x0,3	-	Brungrå mylla 0,2-0,25 meter, följt av grå mjällig morän.	Enstaka taktegelbitar.
7	10x1,3-2,5x0,2-0,5	N-S	I norra delen: brun mylla 0,25 meter, följt av gulbrun moig mjällig morän. I södra delen: brun mylla 0,25 meter, följt av infiltrationsskikt om 0,1 meter, därunder grusig morän 0,05 meter och underst grå mjällig morän.	Enstaka taktegelbitar, samt skärvor av butelj- och fönsterglas. Det fanns flera stenblock, i storleken 0,5-0,8 meter, i schaktet
8	4x1,3-2x0,4	NO-SV	Matjord 0,25-0,3 meter, följt av lerig morän.	I äldre åkeryta.
9	3x1,3x0,2-0,3	NO-SV	Mylla 0,2 meter, följt av brun lera.	Enstaka skärvor buteljglas, fajans och brunlaserat rödgods. I schaktets nordöstra del fanns rester av ett större söndersprängt stenblock.
10	8x1,3x0,2-0,4	NO-SV	Mylla 0,25 meter, i söder följt av omrörd grå och brun lera 0,1 meter och därunder brun lera, samt i norr brungrå lerig morän.	Ställvis mycket taktegel, i övrigt enstaka spikar och skärvor av klart glas och rödgods (blomkruka).
11	7x1,3x0,2-0,4	NV-SÖ	Mylla 0,2-0,25 meter, följt av grå mjällig ler, förutom längst i söder där det var grå grusig mjällig morän.	I myllan fanns rikligt med sentida fynd: tak- och murtegel, skärvor av rödgods (blomkruka), butelj- och fönsterglas och blomligt hushållsgods, samt beslag och spikar av järn.
12	2,5x1,2x0,3	Ö-V	Svartbrun mylla 0,25-0,3 meter, följt av grå moig mjällig morän.	Myllan innehöll en del mindre stenar, 0,02-0,07 meter stora.
13	3,5x1,2x0,35	NNV-SSÖ	Gråbrun mylla 0,2-0,25 meter, följt av grå moig mjällig morän med mycket småsten, 0,04 meter stora.	En ensam smula bränd lera noterades i myllan, som innehöll en del mindre stenar, 0,02-0,08 meter stora.
14	2x1,2x0,3	ÖNÖ-VSV	Svartbrun till mörkbrun mylla 0,25 meter, följt av gråbeige moig mjällig morän med ganska mycket småsten men också ett par 0,7 meter stora block.	Fynd av en bit slagen kvarts.
15	8x1,2x0,3	ÖNÖ-VSV	I östra delen: svart till svartbrun mylla - mörkare närmast hällen i öst - 0,2-0,3 meter, följt av moig mjällig morän. I västra och mellersta delen: gråbrun mylla 0,2 meter, följt av infiltrationslager 0,05-0,1 meter, och därunder lerig mjällig morän.	Fynd av keramik och ett bränt ben längst i öster, från östra änden och cirka 1,5 meter västerut. Fynd av slagen kvarts i större delen av schaktet, från östra änden och cirka 6 meter västerut. Enstaka stenar förefaller skärviga.
16	2x1,2x0,4	ÖNÖ-VSV	Gråbrun mylla 0,3 meter, följt av grå lerig morän.	Fynd av slagen kvarts. Störning med svagt flammig mörkare och ljusare grå lera med betongklump och frigolit i södra delen av schaktet.

Bilaga 4. Fyndtabell, samt fyndbilder

Fnr	Sakord	Material	Antal	Vikt i gr	Kontext	Anmärkning
1	Övrig slagen	Kvarts	1	21	Schakt 14	
2	Skärva	Keramik	5	11	Schakt 15	Två olika ytbehandlingar förekommer.
3	Bränd lera	Lera	1	0,5	Schakt 15	Sintrad
4	Bränt ben	Ben	1	0,6	Schakt 15	
5	Avslag	Kvarts	3	15	Schakt 15	BP
6	Avslagsfragment	Kvarts	5	37	Schakt 15	
7	Övrig slagen	Kvarts	4	140	Schakt 15	
8	Kärna	Kvarts	1	37	Schakt 16	Kärnrest, BP
9	Avslag	Kvarts	1	22	Schakt 16	
10	Avslagsfragment	Kvarts	2	16	Schakt 16	
11	Splitter	Kvarts	1	0,3	Schakt 16	
12	Övrig slagen	Kvarts	2	22	Schakt 16	

Figur 19. De två bäst bevarade skärvorna ur fynd 2. Foto Jenny Holm.

Figur 20. Hela avslag av kvarts, fynd 5. Foto Jenny Holm.

Figur 21. Fragmenterade avslag av kvarts, fynd 6. Foto Jenny Holm.

Figur 22. Del av bipolar kärna av kvarts, fynd 8. Den kvarvarande stötkanten ses uppåt i bild. Foto Jenny Holm.

Figur 23. Helt avslag av kvarts, fynd 9. Foto Jenny Holm.